

Udviklingsstrategi

For Lokal Aktionsgruppe Lolland
(LAG Lolland)
2007- 2013

Udviklingsstrategi for lokal aktionsgruppe Lolland (LAG Lolland)
Landdistriktsprogrammet 2007-2013

Indhold

A. Formalia	5
B. Kontaktperson.....	6
C. Bilag	6
D. Redegørelse for udarbejdelse af lokal udviklingsstrategi og gennemførelse	7
D1. Inddragelse af medlemmer	8
D2. Inddragelse af det lokale liv	9
D3. Inddragelse af offentlige myndigheder	10
D4. Rollefordeling mellem formand, bestyrelse og koordinator for LAG Lolland.....	12
E. Overordnet analyse af den nuværende situation for Lollands landdistrikter	12
F. Strategi for LAG Lolland – formål og rammer for indsatsen	19
F1. Indsatsområder og tværgående hensyn	19
F2. Kvantificerede målsætninger og kriterier for tildeling af støtte	22
F3. Forventede aktiviteter	24
G. Andre målsætninger.....	24
H. Budget og tidsplan	25
I. Bemærkninger	27
J. Underskrifter	28

A. Formalia

A1. Navn:

Aktionsgruppens formelle navn er: Lokal aktionsgruppe Lolland. Forkortes: LAG Lolland.

A2. Den lokale aktionsgruppes adresse:

LAG Lolland
v/ Formand Anne Elmer, Havnegade 40, 4941 Bandholm
E-mail: anne.elmer@sol.dk
Telefon: 5478 8787

A3. Type af aktionsgruppe:

LAG Lolland er en lokal aktionsgruppe under Landdistriktsprogrammet 2007-2013.

LAG Lolland dækker hele Lolland Kommune, inkl. småøerne i Smålandsfarvandet, Femø, Fejø og Askø¹. Lolland Kommunes areal er på 891,92 km², og indbyggertallet pr. 1. oktober 2007 er på 48.634 personer, hvoraf knap halvdelen bor på landet og i byer med færre end tusind indbyggere.

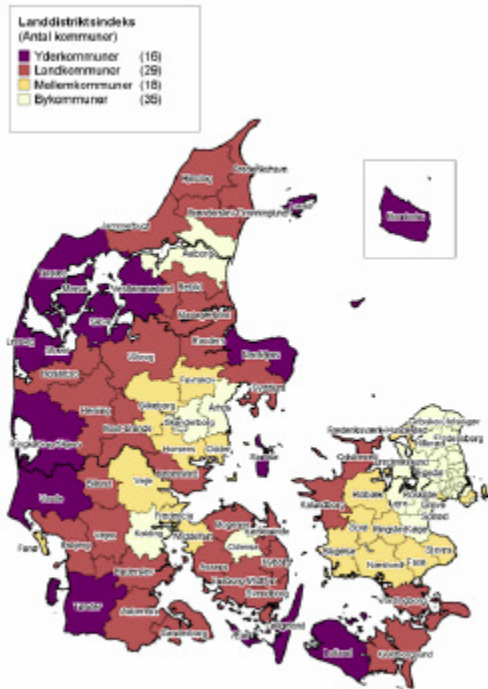
I forbindelse med udarbejdelsen af den nationale strategi for det danske landdistriktsprogram for 2007-2013 er der udarbejdet et klassifikationssystem, der viser "landdistriktsgraden" for de nye kommuner (se fig. 1). Klassifikationen er baseret på 14 udvalgte indikatorer, der siger noget om den demografiske udvikling, befolkningens socioøkonomiske status, beskæftigelsesforhold, uddannelsesmæssige niveau og graden af urbanisering².

Ifølge denne inddeling er Lolland Kommune kategoriseret som den eneste yderkommune i Region Sjælland, hvilket betyder, at Lolland har særlig prioritet i Fødevareministeriets landdistriktsprogram.

¹ Der er dog i LAG-sammenhæng den særlige omstændighed, at beboerne på småøerne er kollektivt organiseret i *Småøernes Aktionsgruppe*, hvilket i praksis medfører, at beboerne på småøerne godt kan være medlemmer af LAG Lolland, men LAG Lolland har ikke *indstillingsret* i forhold til projekter, der ønskes gennemført på øerne, da dette kun kan ske igennem småøernes egen aktionsgruppe.

² For en detaljeret gennemgang af klassifikationssystemet, se "National Strategi for det danske landdistriktsprogram" 2007-2013, s. 6.

Fig. 1.

- LAG Lolland dækker hele Lolland Kommunes areal (891,92 km²).
- Indbyggertal pr. 1. oktober 2007: 48.634 personer
- 3 købstæder (Nakskov, Maribo og Rødby) og ca. 160 landsbyer.
- Fejø, Femø og Askø hører organisatorisk under *Småøernes aktionsgruppe*, men øboerne kan godt være medlemmer af LAG Lolland.
- Knap halvdelen af kommunens indbyggere bor i landsbyer med færre end tusind indbyggere.
- LAG Lolland har valgt følgende indsatsområder: "det sunde liv", "det sociale liv", "det kulturelle liv" og "livet i og med naturen" og "erhverv og turisme"

B. Kontaktperson

Koordinator:

Peder Wood-Pedersen
Banegårdspladsen 3
4930 Maribo
Telefon: 54609056

E-mail: laglolland@yahoo.dk

Formand for LAG Lolland:

Anne Elmer (formand)
Havnegade 40, 4941 Bandholm
Telefon: 54 78 87 87
E-mail: anne.elmer@sol.dk

C. Bilag

D. Redegørelse for udarbejdelse af lokal udviklingsstrategi og gennemførelse

Denne udviklingsstrategi for indsatsen i LAG Lolland er blevet til i perioden fra foreningen blev oprettet den 30. maj 2007 og frem til den 6. december 2007, hvor den blev vedtaget af bestyrelsen. Bestyrelsen har i denne periode afholdt 6 bestyrelsesmøder, hvor man har lært hinanden bedre at kende og drøftet hvad hver især lægger vægt på i forhold til udviklingen af Lollands landdistrikter.

Udviklingsstrategien er godkendt af medlemmerne af LAG lolland, samt af Region Sjælland, Lolland Kommune, og Vækstforum.

Udviklingsstrategien er efterfølgende tilrettet de krav Direktoratet For FødevarerErhverv i meddelelse af 29. februar 2008 har fremsat.

LAG Lollands bestyrelse er sammensat af følgende personer:

Bestyrelsesmedlemmer	Repræsentarer
Anne Elmer (formand)	Lokale borgere
Henrik Frederickson	Lokale borgere
Annette Greenfort	Lokale borgere
Peter Thorlin (kasserer)	Lokale borgere
Erhardt Tonnesen (næstformand)	Holeby Lokal TV (erhvervsliv)
Anne Albrektsen	Bandholm Frugtplantage (erhvervsliv)
Henning Rasmussen	Dansk Landbrug Sydavsøerne (erhvervsliv)
Ole Westerholt Jørgensen	DK's Naturfredningsforening (foreningsliv)
Kaare Rasmussen	Landdistriktsnetværket (foreningsliv)
Tomoko Nielsen	Blue Sky Innovation (foreningsliv)
Terkel Jakobsen	Friluftsrådet (foreningsliv)
Karin Wood Pedersen	Lolland Kommune (kommunal myndighed)
Ole Marqweis	Region Sjælland (regional myndighed)
Suppleanter	Repræsentarer
Karen Albrechtsen	Suppleant for kategorien Individuelle borgere
Preben Jelsbak	Suppleant for kategorien Foreningsliv
NN (ny udnævning pendulerer)	Lolland Kommune

Som led i afklaringsprocessen har hvert bestyrelsesmedlem udarbejdet en skrivelse, hvor den enkelte har givet sine bud på prioriteringer inden for egne valgte interesseområder. Disse tilkendegivelser fra bestyrelsen er blevet drøftet indgående og udgør grundlaget for LAG Lollands udviklingsstrategi (se afsnit F).

Bestyrelsesmedlemmernes baggrund er indbyrdes meget forskellige, men repræsenterer til sammen et bredt udsnit af de interessegrupper og folkelige foreninger, der findes på Lolland. Hver enkelt bestyrelsesmedlem besidder lang erfaring inden for forskellige aspekter af lokal udvikling og projektsamarbejde, og er således velorienterede om Lolland Kommunes situation og potentialer for vækst og udvikling.

Endvidere var to bestyrelsesmedlemmer af LAG Lolland aktive i den nu opløste LEADER+ gruppe for Lolland. De har bidraget med deres erfaringer fra det foregående program og viden om hvilke indsatsområder og projekter, der tidligere er blevet prioriteret, hvilket sikrer kontinuitet mellem det tidligere og det nuværende landdistriktsprogram.

Endelig har bestyrelsen for LAG Lolland i samarbejde med Lolland Kommune afholdt en møderække for medlemmer og kommunens borgere. Temaet for møderne har været udviklingen af Lollands landdistrikter. Det drejer sig om følgende tiltag:

- Landdistriktskonferencen "Lolland skal være mulighedernes land", lørdag d. 27. oktober 2007 kl. 9.30 – 16.00. Konferencen blev bredt annonceret og var offentligt tilgængelig, og ca. 70 personer mødte op til en dag hvor Lollands kulturarv og muligheder og begrænsninger for udvikling blev fremlagt og debatteret. Mødet blev afholdt i samarbejde med Lolland Kommune/Projekt Mulighedernes Land, i Svanevig Centeret, Bandholm (bilag 1-2).
- Byvandring i Stokkemarke, Sandby og Errindlev, lørdag d. 10. oktober 2007. Byvandringen var arrangeret af Lolland Kommune/Projekt Områdefornyelse i de 3 landsbyer, og indbefattede byvandring i de tre landsbyer med drøftelse/prioritering af mulige projekter og projektidéer.
- Idécafé "Udvikling i landdistrikterne – lad idéerne blomstre". Afholdt i samarbejde med Lolland Kommune/projekt Mulighedernes land d. 15. november 2007 på Dannelunde Skole, Dannemare. Formålet med mødet var at definere indsatsområder og udvikle idéer til udvikling af landdistrikterne i Lolland Kommune (bilag 3-4).

Udviklingsstrategien er således et produkt, dels af bestyrelsens samlede prioriteringer for LAG Lollands arbejde, dels af folkelig debat af de fremlagte forslag til temaer, prioritering og indsats.

D1. Inddragelse af medlemmer

Der er pt. ca. 80 registrerede medlemmer af LAG Lolland. LAG Lolland har i 2007 været optaget af at få udarbejdet udviklingsstrategien og få defineret sit interne arbejdsgrundlag. Men LAG Lolland lægger vægt på at være en bredt forankret folkelig forening, og vil derfor i hele 2008 have fokus på at afholde offentlige informationsmøder og udarbejde informationsmateriale, der kan formidles bredt og resultere i en større tilslutning. Materiale om LAG Lolland, herunder en "populæruddgave" af udviklingsstrategien, tænkes formidlet til nuværende og kommende medlemmer såvel elektronisk som via opslag og offentlige møder afholdt i kommunens lokalsamfund. Som minimum vil LAG Lolland:

- Informere om LAG Lollands mødevirksomhed og aktiviteter via hjemmesiden www.laglolland.dk
- Udsende 4 årlige nyhedsbreve til medlemmerne

- Arrangere 2-3 årlige medlemsarrangementer, foruden den årlige generalforsamling
- Arrangere og medvirke i relevante arrangementer for at fortælle om LAG Lollands arbejde.

I tillæg til ovennævnte aktiviteter, vil LAG Lolland søge samarbejde med foreninger/organisationer og erhvervsliv i forbindelse med oplysningskampagner, samarbejdsmuligheder og strategisk vidensdeling mv., når og hvor det er relevant.

D2. Inddragelse af det lokale liv

LAG Lollands tilgang til udviklingen af landdistrikterne hviler på en meget åben holdning til omverdenen. Vi tror, på at alle har noget at byde ind med, og vi værdsætter den mangfoldighed, der opstår, når mennesker fra forskellige socioøkonomiske grupper og samfundslag mødes og samarbejder. Det skal forstås på den måde, at vi mener, at vi kan opnå større dynamik, levedygtighed og fremgang i vore landdistrikter, hvis vi sikrer åbne kanaler og lige adgang for alle, der vil deltage i formulering og udførelse af lokale udviklingsprojekter.

Konkret betyder det, at vi prøver at nå ud til så mange mennesker, foreninger, netværk, virksomheder og organisationer som muligt i vores informations- og formidlingsindsats. Det er ikke til at vide på forhånd "hvor guldet ligger" i form af folk, der har lyst til at tænke utraditionelt, tage et ansvar og lægge en indsats. Det kan lige så vel være en mikrovirksomhed, der ønsker at udvide, eller en fremsynet landmand, der ser nye muligheder, som en borgergruppe, der har konkrete planer om mere aktivitet og flere eller nye arbejdspladser i deres landsby.

Der er højt til loftet på Lolland, og mange muligheder for samarbejde og partnerskab på tværs af traditionelle skel. Tilskud fra LAG Lolland beror selvsagt på en konkret vurdering af det enkelte projekt i forhold til udviklingsstrategien og de øvrige fastlagte parametre, herunder kommunale og regionale udviklingsplaner. Men LAG Lollands udviklingsstrategi er formuleret bredt og åbent og efterlader rum for fortolkning, da vi ikke på forhånd vil udelukke en bestemt type tiltag. Der skal være plads til nye måder at tænke og praktisere lokal udvikling.

LAG Lolland arbejder med "lokalsamfundet" i bredeste forstand. I vores optik består lokalsamfundet af en lang række segmenter og socioøkonomiske grupper, hvor den enkelte borger kan være omfattet af flere kategorier, f. eks (men ikke udelukkende):

• De ældre	• Tilflyttere	• Erhvervslivet
• Børn	• Foreningslivet	• Fagforeninger
• Unge	• Kulturlivet	• De arbejdsløse
• Lønmodtagere	• Uddannelsesinstitutioner	• De handicappede
• De selvstændige	• Lokale medier	• De udviklingshæmmede
• Arbejdsgivere	• Brancheforeninger	• Andre off. institutioner
• Nydanskere	• Natur- og fritidsinteresser	• Borgerlav og andre
• Folk, der har boet længe i lokalsamfundet	• Lokalhistoriske arkiver	områdebaserede
	• Folkelige netværk	sammenslutninger.

Foruden denne grundlæggende åbne tilgang til det omgivende samfund, har de enkelte bestyrelsesmedlemmer hver deres bagland, der bibringer den samlede bestyrelse et bredt funderet erfaringsgrundlag og indsigt i eksisterende udviklingstiltag- og netværk, projektmuligheder, og potentielle vækstområder. Disse vil blive søgt inddraget i forskellige samarbejder med LAG Lolland, hvor det skønnes muligt og relevant.

LAG Lolland ser særligt gode muligheder for forskellige former for samarbejde med øboerne på de lollandske småøer, Femø, Fejø og Askø. De lollandske småøer er organiseret i "Sammenslutningen af Danske Småøer", der i juli 2007 stiftede sin egen lokale aktionsgruppe, Småøer-

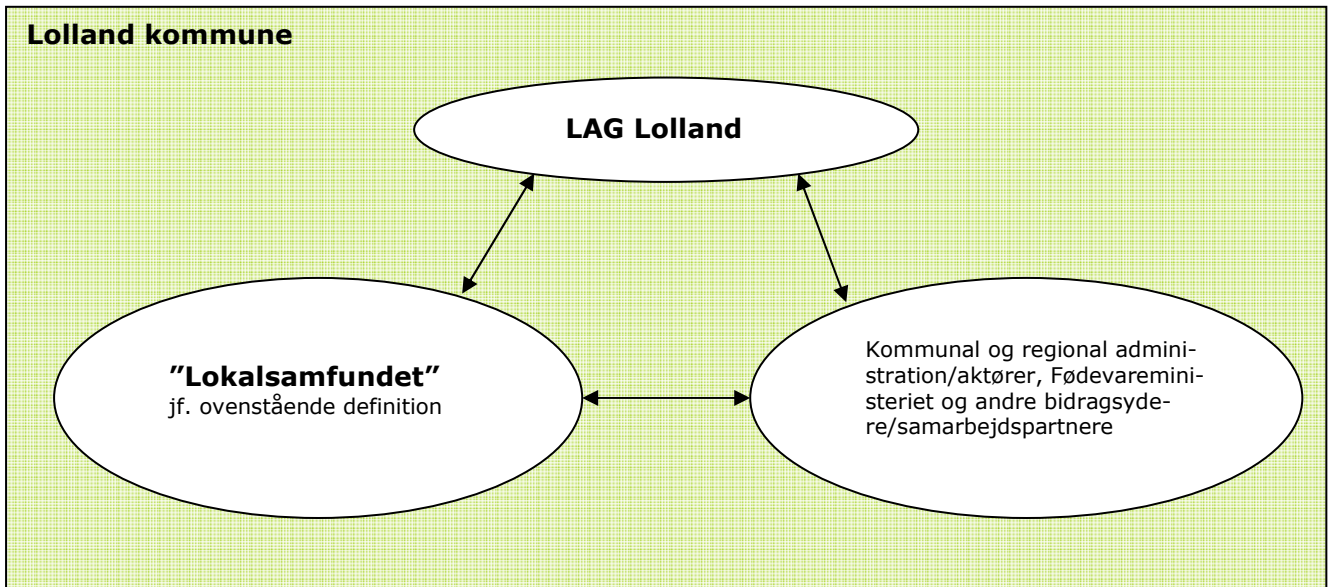
nes Aktionsgruppe. Småøerne har i mange år arbejdet målrettet med at definere indsatsområder og øvrige rammer for bæredygtigt helårsliv på øerne, herunder de lollandske, og LAG Lolland vil gøre en særlig indsats for at opnå et nært og fleksibelt samarbejde, både med den formelle ø-LAG, men også med øboerne som borgere i Lolland Kommune.

D3. Inddragelse af offentlige myndigheder

LAG Lolland er en "selvstændig LAG", forstået på den måde, at de eneste formelle koblinger til de offentlige myndigheder er via de udpegede kommunale og regionale repræsentanter. Dette medfører en række betingelser for foreningens virke, der kan anskues som henholdsvis styrker, muligheder, udfordringer og trusler.

Styrker	<p>LAG Lolland er frit stillet med hensyn til at definere målsætninger og indsatsområder, så længe disse ikke er i modstrid med overordnede kommunale og regionale politikker og planlægning.</p> <p>LAG Lolland fremstår ikke som "kommunens forlængede arm", men som en selvstændig, folkeligt funderet, forening.</p>
Muligheder	<p>LAG Lolland har mulighed for at gå egne, kreative, veje i forhold til at skabe udvikling og liv i landdistrikterne og er ikke bundet af politiske og kommunal-økonomiske hensyn.</p> <p>Som selvstændig medlemsforening, har LAG Lolland mulighed for at udvikle sig til en betydningsfuld, selvstændig aktør på landdistriktsområdet, der kan komplettere andre aktører og indsatser.</p>
Udfordringer	<p>At skabe den nødvendige, pragmatiske sammenhæng med kommunale og regionale indsatser uden at miste kreativitet og vovemod.</p> <p>At sikre et højt informationsniveau, fastholde og styrke medlemstilgangen, samt sikre medlemsdeltagelse og -indflydelse.</p> <p>At levere resultater i forhold til kvalitetskrav og tilskudskriterier, herunder i henhold til lovgrundlag og øvrige betingelser.</p>
Trusler	<p>At LAG Lolland mister sammenhæng og/eller indsigt i kommunale og regionale prioriteringer, beslutningsprocesser og indsatser på grund af manglende formel kobling og/eller samarbejde.</p> <p>At LAG Lolland ikke opnår bred, folkelig forankring, der reelt og konkret "når ud i alle kroge" af kommunen.</p>

Med udgangspunkt i ovenstående, ser LAG Lolland sin egen rolle på følgende måde: Som et folkeligt, uafhængigt organ, der formidler resurser, viden, metoder og samarbejde mellem borgere, lokalsamfund og erhvervsliv og kommunale og regionale aktører. Det kan beskrives grafisk således:

For at LAG Lolland kan udfylde rollen som driftssikker samarbejdspartner er det vigtigt at have tætte relationer til Lolland Kommune, herunder navnlig de sektorer, som er involveret i, eller har indflydelse på, udviklingen i Lollands landdistrikter. Lolland Kommunes sektor for Udvikling og Erhverv (UE) har spillet en afgørende rolle i forbindelse med etableringen af LAG Lolland, hvilket kommer til udtryk igennem udstrakt og forpligtende samarbejde på projektområdet.

Således har LAG Lolland allerede haft samarbejde med projekt Mulighedernes Land, som Lolland Kommune gennemfører i samarbejde med fonden Realdania. LAG Lolland forventer yderligere ad hoc baseret samarbejde med såvel ovennævnte projekt, som andre relevante projekter. LAG Lolland vil på denne baggrund tage initiativ til orienteringsmøder mellem Lolland Kommunes sektor for Udvikling og Erhverv og repræsentanter for LAG Lollands bestyrelse.

I tillæg til de ovenfor nævnte samarbejder, har Lolland Kommune og LAG Lolland et formaliseret samarbejde omkring et områdefornyelsesprojekt i de tre landsbyer Stokkemarke, Sandby og Errindlev, som Lolland Kommune gennemfører med tilskud fra Socialministeriet. Områdefornyelsen gennemføres som et forsøgsprojekt, der integrerer en beskæftigelsesfremmende indsats. Socialministeriet og Fødevareministeriet har i fællesskab iværksat en indsats for at styrke byfornyelse og udvikling i landdistrikterne. Til dette formål er afsat en pulje på i alt 15 mio. kr., hvor Lolland Kommune via LAG Lolland kan søge om en andel på 5 mio. kr.

De 5 mio. kr. ligger uden for LAG Lollands ordinære budget og kræver ingen medfinansiering fra kommunen, da Socialministeriets bidrag til områdefornyelsen matcher EU-midlerne fra Fødevareministeriet. Betingelserne for at LAG Lolland kan indstille til støtte er at aktiviteterne i områdefornyelsesprojekterne ligger inden for rammerne af LAG Lollands udviklingsstrategi, og at projekterne afsluttes inden udgangen af 2009. Den konkrete stillingtagen til områdefornyelsesprojektet kan først finde sted når både programmet for områdefornyelsen samt LAG Lollands udviklingsstrategi er endeligt godkendte. LAG Lolland forventer et nært samarbejde med Lolland Kommune i forbindelse med denne indsats, der samlet set kommer Lollands landdistrikter til gode.

Herudover vil LAG Lolland samarbejde med de øvrige lokale aktionsgrupper landet over, både via konkret projektsamarbejde, men også i forbindelse med overordnet strategiuudvikling og vidensdeling.

Endelig udgør Region Sjælland en vigtig samarbejdspartner, på lige fod med ministerierne, specielt Fødevareministeriet, Socialministeriet, og Indenrigsministeriet. LAG Lolland er økonomisk ansvarlig for sit budget i forhold til Fødevareministeriet, nærmere betegnet Direktoratet for FødevareErhverv (DFFE).

D4. Rollefordeling mellem formand, bestyrelse og koordinator for LAG Lolland

Det overordnede regelsæt vedrørende LAG Lollands mødeaktivitet fremgår af LAG Lollands forretningsorden. I tillæg til bestemmelserne heri kan anføres at:

Formanden tegner foreningen og kan træffe afgørelse i sager, der vurderes som uopsættelige. Bestyrelsen skal efterfølgende godkende formandens afgørelse i sådanne sager. Formanden er overordnet ansvarlig for bestyrelsens arbejde. Formand og koordinator koordinerer dagsorden for bestyrelsesmøder, som udsendes af formanden. Formanden godkender referater fra bestyrelsesmøder inden de sendes ud.

Bestyrelsen varetager samlet tilsyn med projekter efter nærmere indbyrdes aftale. Endvidere er det bestyrelsens opgave at:

- Drøfte og vedtage de overordnede visioner, værdier og strategier
- Godkende projekter til finansiering under Landdistriktsprogrammet
- Godkende resultatmål
- Udvikle foreningens aktiviteter
- Tage initiativ til informations- og opfølgingsmøder
- Forestå kontrol og opfølgning med foreningens aktiviteter
- Rammesætte koordinatorens opgaver og beføjelser
- Løbende kontakt til medlemmerne.

Koordinatoren har følgende opgaver:

- Daglig drift af foreningen og dennes aktiviteter
- Referent ved bestyrelsesmøder
- Sekretariatsfunktion
- Vedligehold af foreningens hjemmeside
- Kontaktperson i forhold til offentlige myndigheder.

Koordinatoren refererer til formanden og forbereder sagsbehandling til bestyrelsen. Projektvejledning påhviler koordinatoren efter nærmere aftale med bestyrelsen.

E. Overordnet analyse af den nuværende situation for Lollands landdistrikter

Beskrivelse: areal og perspektiver

Lolland er Danmarks fjerdestørste ø og en del af det syddanske ørige. Kommunen er begunstiget med en flot og varieret natur, store åbne vidder, lange smukke kyststrækninger, søområderne omkring Maribo, en række små øer, der byder på en interessant historie, frugtplantager, landbrug, fiskeri, kunst og et varieret kulturliv.

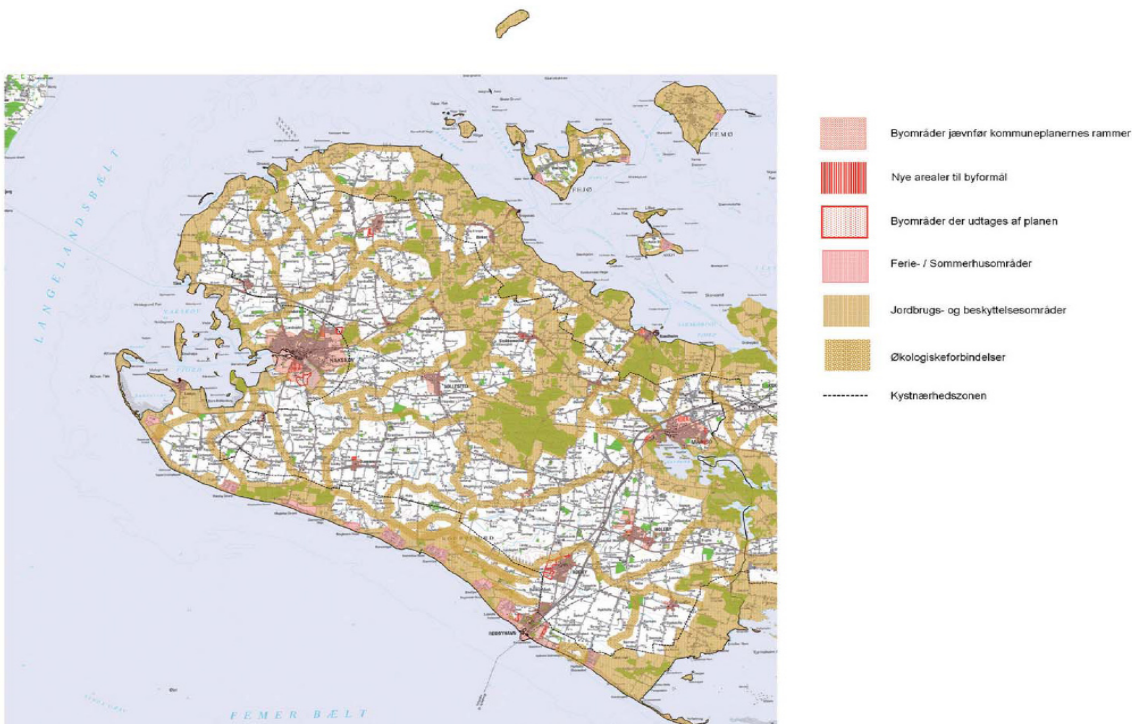
Landskabet er overvejende åbent og fladt og fremtræder med store sammenhængende dyrkede områder, der både har oprindelse i øens store godser, og i de sidste årtiers strukturomlæg-

ning med sammenlægning af mindre landbrug til større bedrifter. Lolland kommune er præget af intensiv planteavl, som udgør hen ved 75-80 pct. af kommunens areal.

Lolland rummer en væsentlig del af Danmarks historie omkring landboreformerne og den industrielle udvikling i forbindelse med landbrugsproduktionen og udviklingen af jern- og metalindustrien. Selvom den direkte beskæftigelse i landbrugserhvervet har været betydelig, så har den afledte industri, dvs. sukkerproduktionen, mejeri- og slagteridrift, været mindst lige så vigtig for den regionale økonomi. Med vedtagelsen af EU sukkereform den 1. juli 2006 er der lagt op til omfattende strukturløsninger i den danske sukkersektor med væsentlige konsekvenser for landbruget, der sammen med bygge- og anlægssektoren beskæftiger hen ved halvdelen af arbejdsstyrken. Der er med andre ord behov for nytænkning og diversificering.

Samtidig er Lolland det sted i verden, hvor der produceres mest energi fra vindmøller per indbygger. Verdens første og største offshore vindmøllefelter findes på Lolland, og der planlægges nye generationer af mere effektive landbaserede vindmøller, udvidelse af biomasseproduktion og nye initiativer inden for brint- og brændselscelleteknologi. Lolland Kommune satser massivt og strategisk på udvikling af vedvarende energiformer og fremme af miljøvenlig teknologi, med lovende perspektiver for den fremtidige erhvervsudvikling.

Nedenfor ses et kort over Lolland Kommune, der viser arealanvendelsen, som den fremgår af Regionplanen 2005. Frem til Lolland Kommunes byråd vedtager en Kommuneplan for Lolland i 2009, er det arealanvendelsen i Regionplanen, som er gældende for Lolland Kommune³

Kultur natur og landsbyer

Men Lolland er meget andet end roer og vindmøller. Herregårdene ligger tæt på Lolland, tættere end andre steder i landet, og det skyldes øens fede muldjord. I århundreder talte man om Lolland som nationens kornkammer, og herregårdsdriften har sat sig betydelige spor i såvel

³ Kilde: Lolland har en plan - forslag til Kommuneplanstrategi, Lolland Kommune, nov. 2007

landskabet som i kulturen⁴. Der findes et betydeligt turistmæssigt potentiale i en kvalitetspræget udvikling af Lollands natur og kulturværdier.

Landdistrikterne i Lolland kommune er sammensat af syv tidligere, meget forskellige kommuner, med hver sin egenart og særpræg. Resultaterne af kortlægningen viser at Lollands landdistrikter ikke kan opfattes som en homogen størrelse med fælles kultur og identitet, men som lokaliteter med vidt forskellige sammensætninger, styrker og potentialer⁵.

Lollands Sociokulturelle problemstillinger, og muligheder for udvikling

Lolland er kategoriseret som en landkommune, der i lighed med andre landkommune har tilsvarende typiske udfordringer

- Lav befolkningstæthed (55 personer pr kvadratkilometer , mod landsgennemsnittet 124 personer.)
- Faldende indbyggertal, især i mindre landsbysamfund, hvorimod indbyggertallet er relativt stabilt i de større landsbyer.
- Skæv aldersfordeling med overrepræsentation af ældre (de 40-60 årige udgør 41 procent mod landsgennemsnittet 32 %)
- faldende antal jobs i landdistrikterne
- centralisering af basale servicefaciliteter i landsbyerne, og nedlæggelse af lokale skoler, postkontorer, og offentlig service
- overvægt og generelt ringe folkesundhed
- færre kulturtilbud i forhold til storbyen

Socioøkonomiske forhold

Lolland kommune er kendetegnet ved at den samlede socioøkonomiske situation er dårligere end landet som helhed. En stor del af befolkningen er ufaglærte eller har en kort håndværksmæssig uddannelse, og den gennemsnitlige husstandsindkomst er under 160.000 kr. om året.

- Andelen af udgifter til kontanthjælpsmodtagere er næsten dobbelt så stor som tilsvarende udgifter på landsplan.
- Store udgifter til sygedagpenge og førtidspension. (andelen af førtidspensionister udgør 13% mod 7% på landsplan.
- Arbejdsløsheden er dog som i resten af landet faldende. Men ungdomsarbejdsløsheden er stigende.

Demografi

Prognoserne for den demografiske udvikling tegner dystert, hvis ikke tilflytningen øges. Den nuværende tilflytning kan ikke opveje dødstallet og befolkningen bliver ældre. Egnen oplever en negativ befolkningsudvikling, da tilflytningen ikke kan opveje landsdelens demografiske ubalance, idet der dør omkring dobbelt så mange borgere, som der bliver født. En forøget tilflytning er derfor nødvendig hvis en negativ spiral skal standses.

- Ifølge Danmarks statistik falder indbyggertallet med ca. 4.4 % pr år.
- Der er 3.3 % færre unge under 17 år og ca. 4,8% færre under 67 år.
- Antallet af pensionister er 8,7 % højere i Lolland Kommune, end landsgennemsnittet.

Det høje antal pensionister kan bl.a. forklares ved er en overrepræsentation af førtidspensionister i Lolland Kommune, med 5,9 % flere førtidspensionister end landsgennemsnittet.

⁴ Landsbykataloget – Kulturmiljøer i Lolland Kommune. Af Julie Fryd Johansen & Lolland-Falsters Stiftsmuseum for Lolland Kommune, 2007.

⁵ Det skal bemærkes, at kommunens købstæder samt de ikke-brofaste øer ikke indgår i kortlægningen

Uddannelse

Lolland Kommune halter efter det øvrige Danmark, hvad angår uddannelse, hele 43,8 % har kun gennemført folkeskole, svarende til knap 10% flere end landsgennemsnittet. Kun 9,8 % af befolkningen har gennemført en mellemlang uddannelse, bachelor eller en videregående uddannelse, mod ca. 16 % på landsplan. Derimod er der flere i Lolland der har gennemført en erhvervsfaglig uddannelse end på landsplan. Uddannelsesprofilen påvirker bl.a. IT-kundskaber og innovationsevnen.

Børn og unge

Lolland Kommune er på børne- og ungeområdet specielt kendetegnet ved at slå negativt ud i forhold til landsgennemsnittet på en række sociale indikatorer, hvilket placerer Lolland Kommune over landsgennemsnittet i andel af bl.a. enlige forsørgere, unge mødre, antal anbringelser samt børn og unge med overvægt.

Det tidligere Storstrøms Amt har igennem årene indsamlet statistisk materiale fra de kommunale sundhedsplejersker og skolelæger, for at følge udviklingen af børnenes sundhedstilstand. Tallene viser, at Lolland i forhold til det øvrige land udmærker sig særlig uheldigt ved at have den største hyppighed af overvægt blandt børn og voksne i Danmark.

Andelen af overvægtige børn og unge (8-16 år)er stigende og ligger med sine ca. 24 % over landsgennemsnittet på ca. 20 %.

Samtidig har Lolland Kommune på grund af alderssammensætningen og den sociale demografi en overrepræsentation indenfor alle livsstilssygdomme, med de deraf følgende merudgifter til behandling, førtidspensioner osv. og ikke mindst også med de deraf følgende omkostninger for den enkeltes livskvalitet.

Erhverv og beskæftigelse

Generelt er der få store virksomheder i Lolland Kommune. Flere er filialer til større koncerner, hvis hovedkontor er placeret et mere centralt sted i Danmark. Karakteristisk for Lolland er, at der er mange mindre virksomheder; primært indenfor service og håndværk. Der er få arbejdspladser for højtuddannede, og det er generelt vanskeligt at tiltrække højtuddannede til Lolland.

Alle prognoser peger på, at manglen på arbejdskraft de kommende år vil vokse i takt med at store årgange trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet, og at det på Lolland-Falster bliver svært at dække "hullerne" med lokal arbejdskraft, eftersom både arbejdsløsheden og den såkaldte arbejdskraftreserve er i bund.

Aldersgennemsnittet for Lolland-Falster er højere end i Danmark som helhed. De 45-60-årige udgør 41 procent af arbejdsstyrken og tegner sig for en overgennemsnitlig andel af den samlede befolkning i Lolland kommune. Dette er noget over gennemsnittet for Danmark på 32 procent, og det understreger, at Lolland-Falster vil blive en af de landsdele, der først og hårdest rammes, hvis Danmark, som nu set, oplever mangel på arbejdskraft i løbet af de næste 15 år.

Det planlagte byggeri af den faste forbindelse mellem Lolland og Femern vil skabe flaskehalse inden for de fleste byggefag i den sydlige del af Region Sjælland.

Samtidig tyder meget på, at Lolland-Falster, måske pga. sin status som yderområde, har lidt sværere ved at tiltrække arbejdskraft gennem bosætning end den øvrige Region Sjælland. For mens størstedelen af Regionen Sjælland oplever en betydelig udflytning fra Storkøbenhavn, er tilflytningen til Lolland-Falster behersket.

Boliger og bosætning

Lolland skal være et attraktivt sted at bo med et større og mere varieret udbud af kvalitetsboliger for at tiltrække og fastholde borgere

Lolland Kommune er præget af overskuelige og hyggelige købstæder, velbevarede kulturmiljøer og landskaber med store herlighedsværdier. Forhold, der kan appellere til mange grupper af potentielle bosættere. Men Lolland Kommune står også overfor flere store udfordringer i form af mange tomme boliger, stagnerende boligpriser, mange små, dårligt udstyrede og utidssvarende boliger samt vigende befolkningstal. Dårlige og ikke tidssvarende boliger har igennem flere år været medvirkende årsag til at tiltrække mange ressourcetsvage tilflyttere til landområderne. Den nuværende tendens til, at unge tiltrækkes af byerne, gør sig også gældende lokalt på Lolland. De større byer Nakskov og Maribo tiltrækker flere tilflyttere i den erhvervsaktive aldersgruppe end landområderne. Maribo oplever som den eneste by en positiv befolkningsudvikling, og der er igennem de senere år bygget mange nye boliger. Ude i landområderne er der generelt få nyere boliger og en høj andel mindre boliger, som ikke matcher unge ressourcestærke tilflytteres boligpræferencer. Landsbyerne skæmmes desuden af dårligt vedligeholdte bygninger, som skræmmer eventuelle nytillflyttere væk.

På et punkt adskiller en stor del af boligmassen på Lolland sig dog positivt fra det øvrige land, og det er med hensyn til opvarmningen, da den i hovedparten af alle større byområder sker med CO₂-neutral og som oftest prismæssigt konkurrencedygtig fjernvarme.

Turisme

Lolland tilbyder en række af de attraktioner, som fremtidens turister ifølge turismeforskere vil lægge særlig vægt på, fx adgang til smuk og enestående natur, historiske miljøer og stille, uspolerede områder. I dag er turismen på Lolland imidlertid præget af nogle få store og mange mindre aktører. De to store trækplastre Lalandia og Knuthenborg, har tilsammen årligt knap en million besøgende, mens de øvrige aktørers besøgstal er forholdsvis beskedne.

Det er Østdansk Turismes vurdering, at der er et stort uudnyttet potentiale for at øge turismens betydning som serviceerhverv og den lokale omsætning per turist. Mange lokale aktører på turistområdet i Lolland kommune peger på, at der ligger et stort udviklingspotentiale i de enestående mange herregårdsmiljøer, etablering af flerstjernede seværdigheder, den lette adgang til kysterne og wellness-koncepter.

Tilflyttere til Lolland har ofte en relation til stedet, mange er tilbageflyttere eller har positive oplevelser igennem besøg eller ferier, derfor er det væsentligt at arbejde med at skabe positive relationer og en tilknytning til stedet for såvel egnens unge og for besøgende.

Kultur og foreningsliv

Lolland har et levende kultur og foreningsliv som udgør fundamentet for et aktivt og engageret liv i landdistrikterne, lokale forsamlingshuse og foreningernes mødesteder er grundlaget for mødesteder og det lokale liv. Foreningslivet er truet af centralisering, idet udviklingen går imod en sammenlægning af faciliteter i de større byer, hvorved lokale samlingssteder og rammen om lokale aktiviteter forsvinder.

Generelt er det et problem at rekruttere nye frivillige til foreningsarbejdet, og det er således nødvendigt at arbejde på at skabe attraktive rammer og nye aktiviteter og initiativer som kan sikre mulighederne for kultur og fritidsaktiviteter.

Borgere i de større landsbyer som f.eks. Holeby, Søllested, og Dannemare oplever et tomrum, efter kommunalreformen, byer der tidligere fungerede som centerby for en kommunal administration, er "reduceret" til at være en "almindelig" landsby på linje med de øvrige i kommunen, bl.a. lukningen af kommunale hjemmesider har medført en manglende synlighed på internettet. Dette kan på lidt længere sigt få konsekvenser for bosætning, kulturtilbud og udbuddet af offentlige servicetilbud, for eksempel skoler, daginstitutioner og ældrepleje.

Natur og friluftsliv

Lolland kommune rummer gode friluftsmuligheder, ved kyster, skove og i det åbne landskab, men der er ikke altid lige let at komme ud i naturen.

Det er et særkende for Lolland, at skovene er private, og der er derfor andre regler og muligheder for friluftsliv. Der er byer i Lolland Kommune med gode rekreative og kulturelle tilbud, med parker og stisystemer, men mange steder er landsbyer også præget af forfald, affolkning og lukning af skoler og butikker. En nytænkning af bæredygtige landsbykoncepter er påkrævet, hvis kommunen skal være tiltrækkende for familier og børn med krav om adgang i nærmiljøet til sport, rekreation, og sikker færdsel til fods og på cykel. I det intensive jordbrugslandskab, der omgiver mange landsbyer, er der forsvundet mange veje og stier, og ofte er de befærdede veje eneste adgang til naturen.

Adgangen til naturen er et af de væsentligste parametre ved valget af bosted, og adgangen til et aktivt friluftsliv er vigtig for at fremme sundhed og generel velbefindende.

Miljø og bæredygtighed

Energi og bæredygtighed er nøgleordet for Lolland Kommunes arbejde, med Energi 09 og samarbejdet med Californien, er Lolland Kommune på vej til at markere sig som et foregangsområde for ny miljøteknologi.

Bæredygtighed er også nøgleordet for mange nye fødevarerproduktioner, der har set dagens lys igennem de senere år, økologiske produkter som f.eks. Fejø Cider har markeret egnen som hjemsted for kulinariske oplevelser og har givetvis bidraget til lokal udvikling, tilflytning og turisme.

For en nærmere præsentation af LAG Lollands indsatsområder henvises til det følgende afsnit, *F. Strategi for LAG Lolland – formål og rammer for indsatsen.*

I det følgende gives et mere overordnet bud på en SWOT analyse for Lolland kommune. Der er taget udgangspunkt de fysiske rammer, sociokulturelle forhold og endelig de overordnede økonomiske rammebetingelser for videre udvikling i Lolland kommune.

Styrker	Svagheder
<p><u>Fysiske rammer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Unikke naturområder, kystlandskaber, øer, havne, fred og ro. • Driftige købstæder og mange levende landsbymiljøer. • Stærk placering i forhold til det øvrige Europa ved anlæggelsen af broen over Femern Bælt <p><u>Socio-kulturelle forhold</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stærke lokale fællesskaber og en høj grad af foreningsaktivitet. • Stærk selvbevidsthed og tro på lokale værdier. • Stabil og kvalificeret arbejdskraft. <p><u>Økonomiske rammer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lave boligpriser og gode muligheder for erhvervsmæssig investeringer. • Energi- og miljøområdet i kraftig vækst med store investeringer og synlighed, også internationalt. • Gunstig udvikling i beskæftigelsen. 	<p><u>Fysiske rammer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Udkantsplacering med lang afstand til hovedstadsområdet. • Dårlig/manglende kollektiv trafik og ujævn fordeling af offentlige servicetilbud, herunder off. mødesteder. • Uhensigtsmæssig boligmasse - mange dårlige og utidssvarende boliger. <p><u>Socio-kulturelle forhold</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dårlig sundhedsprofil, sociale udfordringer og høj andel af livstilssygdomme. • Aldrende befolkning og høj andel af arbejdsstyrken uden for det ordinære arbejdsmarked. • Affolkning, herunder fraflytning af unge/uddannelsessøgende. <p><u>Økonomiske rammer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Høj gældsætning pr. indbygger og lavt beskatningsgrundlag. • Manglende job- og uddannelsesmuligheder lokalt, særlig ift. videregående uddannelse.
Muligheder	Trusler
<p><u>Fysiske rammer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fremme natur- og kulturværdier og rekreative værdier. <p><u>Socio-kulturelle forhold</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiltrækning af resursestærke/højtuddannede personer og børnefamilier. • Fremme nye lokale initiativer og organiseringsformer, herunder nytænkning af lokale mødesteder og kulturtilbud. • Fremme distanceundervisning, distancearbejde og innovativ anvendelse af IKT. <p><u>Økonomiske rammer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mulighed for kompetenceklynger inden for fødevarer og energi- og miljøteknologi. • Stærkt forøget økonomisk og erhvervsmæssig aktivitet på grund af broen over Femern Bælt. • Stort uudnyttet vækstpotentiale indenfor alle former for tema- og kvalitetsturisme. • Gode rammebetingelser for yderligere vækst – godt offentligt/privat samarbejde på erhvervsområdet. • Gode betingelser for specialiserede mikrovirksomheder og enkeltmandsvirksomheder. 	<p><u>Fysiske rammer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Klimatrusler, oversvømmelser og belastning af infrastruktur og landbrugsarealer. • Modsatrettede interesser mellem lodsejere, befolkning og myndigheder omkring benyttelse og beskyttelse af natur- og kulturværdier. <p><u>Socio-kulturelle forhold</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stagnation og befolkningstilbagegang i landdistrikterne. • Manglende forbedring af den generelle folkesundhed. • Manglende samspil mellem lokalsamfund og offentlige myndigheder. <p><u>Økonomiske rammer:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Manglende satsning på fortsat erhvervsmæssig udvikling. • Manglende udbud af efterspurgte offentlige servicetilbud. • Manglende samspil mellem turisme-aktører. • Manglende balance/bæredygtighed i den kommunale økonomi.

F. Strategi for LAG Lolland – formål og rammer for indsatsen

LAG Lolland ønsker som overordnet strategi at vægte følgende to formål i prioriteret rækkefølge:

- I. At skabe vækst igennem *bredt funderede borgerprojekter*, der øger mulighederne for bevaring af væsentlige værdier i – og kvalitetspræget udvikling af – lokalsamfundets daglige liv.
- II. At støtte projekter, der vil medvirke til *at vise nye muligheder* inden for det sunde liv, det sociale liv, det kulturelle liv, livet i og med naturen, samt erhverv og turisme.

De to prioriterede formål har til hensigt at sikre en bevidst prioritering til fordel for projekter, som er bredt forankrede og kommer mange mennesker til gode. Men bestyrelsen for LAG Lolland ønsker samtidig, at der skal være mulighed for at støtte "smallere" projekter, typisk mindre projekter, som til gengæld har væsentlige nyskabende eller kreative kvaliteter.

F1. Indsatsområder og tværgående hensyn

LAG Lolland vil arbejde inden det sunde liv, det sociale liv, det kulturelle liv og livet i og med naturen, samt med udvikling af erhverv og turisme. Her er tale om en holistisk tankegang, hvor vi tænker meget bredt og tværgående. De støttede projekter skal medvirke til en udvidelse af antallet af blivende lokale arbejdspladser inden for hele spektret mellem "det rummelige arbejdsmarked" og akademisk arbejdskraft. Derudover skal de støttede projekter samlet set tilgodese en tilstræbt ligelig vægtning mellem målgrupper inden for alle generationer.

LAG Lolland arbejder indenfor to tværgående hensyn, der skal opfattes som en overordnet ramme for indsatsområderne

- Nye arbejdspladser i landområderne
- Attraktive levevilkår i landdistrikterne

De to tværgående hensyn tager udgangspunkt i Bekendtgørelse om tilskud til projekter vedrørende etablering af nye arbejdspladser i landdistrikterne, og Bekendtgørelse om tilskud til projekter vedrørende etablering af attraktive levevilkår i landdistrikterne, og skal understøtte bestemmelserne heri. Der vil i vurdering af projekter ske en vurdering af muligheder for at understøtte etablering af arbejdspladser og/eller optimering af levevilkårene i Lollands . Et projekt kan godt indholdsmæssigt spænde over begge tværgående hensyn og/eller over flere indsatsområder.

Endvidere indeholder *Bekendtgørelse om tilskud til projekter vedrørende etablering af attraktive levevilkår i landdistrikterne* en række bestemmelser om fornyelse i landsbyer, der sikrer muligheden for at gennemføre områdefornyelsesprojekter i samarbejde med Lolland Kommune/Socialministeriets pulje til fælles by- og erhvervsudvikling, og lignende indsatser.

Oversigt over indsatsområder

Under hvert indsatsområde er indskrevet en række temaer, der i stikordform angiver indsatsområdets indhold. Temaerne er tænkt som en vejledende rettesnor for hvordan indsatsområderne skal opfattes, og vil være under løbende vurdering af bestyrelsen med henblik på evaluering i 2009.

Indsatsområder				
Det sunde liv	Det sociale liv	Det kulturelle liv	Livet i og med naturen	Erhverv og turisme
Sundhed Ernæring Fødevarer Forebyggelse Motion Velvære	Fællesskaber Basale servicefunktioner Kommunikation Områdefornyelse Bosætning Børn, unge og ældre	Kulturliv Kreativitet Historie Mangfoldighed Viden Potentialer	Økologi Miljø Energi Friluftsliv Rekreation Oplevelser	Turisme Mikrovirksomheder Nye erhverv Nye initiativer i de primære erhverv

Det sunde liv:

Målet med indsatsen er at fremme den generelle folkesundhed gennem initiativer der medvirker til et sundt og aktivt liv på landet, de støttede projekter skal medvirke til en stadig udvikelse af lokalsamfundets bevidsthed om, mulighederne for bæredygtige, økologiske, alternativenergimæssige og sundhedsfremmende valg

- fremme børn og voksnes mulighed for at træffe sunde valg i forhold til daglig kost, motion og idræt.

Det sociale liv:

Målet med indsatsen er en sikring af offentlige rum (indendørs og udendørs) til sociale aktiviteter i lokalsamfundene, aktiviteter, der fremmer den sociale kontakt mellem borgerne imellem, og på tværs af de enkelte lokalsamfund.

- Fremme lokale initiativer og organiseringsformer, herunder nytænkning af lokale mødesteder og kulturtilbud.
- Fremme udvikling af servicefaciliteter i landdistrikterne, hvor virksomheder indgår i samarbejde med foreninger eller offentlige myndigheder.
- Fremme sociale aktiviteter
- Fremme fritidsaktiviteter med særligt fokus på tilbud til generationerne udenfor aldersgruppen 40-70 år.

Det kulturelle liv:

Lolland har et rigt kulturliv, og mange kulturelle aktiviteter i landdistrikterne, såvel større kulturbegivenheder og små lokale amatørkulturbegivenheder kan bidrage til livet på landet og bidrage til at tegne et billede af Lolland som en mangfoldig og kreativ egn, med muligheder for et attraktivt og aktivt liv. Det er vigtigt at bevare og udbygge de faciliteter og eksisterende kulturtilbud som i dag er rammen om det kulturelle liv, og der bør fokuseres på kulturtilbud til børn og unge. Også kulturarven og de mange Herregårde på Lolland indebærer et potentiale for oplevelser, der kan aktiveres til lokal udvikling.

- sikre eksisterende muligheder for kulturaktiviteter.
- fremme kulturtilbud for med særligt fokus på tilbud til generationerne udenfor aldersgruppen 40-70 år.
- fremme brugen af moderne informationsteknologi i formidling af lokal kultur.
- fremme kulturtilbud, der sætter fokus på kulturarven

Livet i og med naturen:

Lollands mange naturværdier og rekreative muligheder er vigtige for både turisme og bosætning. Der skal arbejdes på at øge adgangen til naturen og muligheden for den daglige naturoplevelse i landsbyen, gennem forbedringer i de grønne områder i byen og ved at skabe muligheder for aktiviteter, og trygge rammer for børn og unges færdsel og friluftsliv. Endvidere er kommunens satsning på vedvarende energi en mulighed, der kan skabe udvikling og arbejdspladser.

- Forbedre de fysiske rammer for beboerne i landdistrikterne
- Skabe bedre adgang til naturen, og større brug af friluftaktiviteter i naturen
- Nye initiativer, der fremmer natur, kulturværdier og rekreative værdier ved partnerskaber imellem offentlige og private aktører
- Fremme økologisk bevidsthed/udbredelse af miljøeffektive energiløsninger og teknologi

Erhverv og turisme

Indsatsen for flere arbejdspladser og turisme skal sikre levende landdistrikter, hvor der ikke alene er godt at bo, men hvor der også er arbejdspladser. Der skal arbejdes på både at sikre eksisterende erhverv og samtidigt skabe nye muligheder for at tiltrække nye erhverv og attraktive rammer for iværksættermiljøer, herunder gerne flere arbejdspladser for kvinder i landdistrikterne.

Indsatsen for flere arbejdspladser er et tværgående tema således, at initiativer, der skal sikre flere arbejdspladser, også skal forholde sig til, hvordan initiativet vil skabe attraktive levevilkår, og hvordan initiativet vil spille sammen med indsatsområderne: det sunde liv, det sociale liv, det kulturelle liv og livet i og med naturen.

- Fremme etablering af mikrovirksomheder, der tilbyder ydelser indenfor indsatsområderne, f.eks. service, fritidsaktiviteter, sundhed, kultur, og natur.
- Fremme initiativer, der kan fremme fødevarer af høj kvalitet og skabe nye arbejdspladser inden for fødevarerproduktion eller markedsføring af fødevarer.
- Fremme attraktive fællesskaber for iværksætteri
- Etablering af nye mikrovirksomheder udenfor jordbrug og fødevarer
- Fremme turisme baseret på Lollands styrkepositioner, bl.a. herregårde, natur, sundhed og bæredygtighed.

F2. Kvantificerede målsætninger og kriterier for tildeling af støtte

Som en del af Landdistriktsprogrammet for 2007-2013 er LAG Lollands indsats underlagt en fælleseuropæisk overvågnings- og evalueringsramme, der fordrer en kvantificering af de lokale aktionsgruppers indsats og resultater.

LAG Lolland har valgt at kvantificere målsætningerne ved at knytte dem til de enkelte indsatsområder, som alle fire er omfattet af de to tværgående hensyn, der omhandler styrkelse af attraktive levevilkår i landdistrikterne og etablering af arbejdspladser.

Denne model giver LAG Lolland et overblik over udviklingen inden for de fire indsatsområder, der dels kan anvendes som overvågningsredskab i forhold til fordelingen af støttemidler inden for de enkelte indsatsområder, og dels som en måde at måle effekten af den tildelte støtte.

Da LAG Lolland kun kender sit budget til og med udgangen af 2008, er målsætningerne baseret på et økonomisk skøn med udgangspunkt i de nuværende resurser (se afsnit *H. Budget og tidsplan*).

Oversigt over kvantificerede målsætninger for LAG Lollands fire indsatsområder i perioden 2007-2013

Indsatsområde	Målsætning
Det sunde liv	<ul style="list-style-type: none"> • At der gennemføres mindst 8 projekter med fokus på at fremme børn og voksnes mulighed for at træffe sunde valg i forhold til daglig kost, motion og idræt.
Det sociale liv	<ul style="list-style-type: none"> • At der gennemføres mindst 15 projekter, der direkte sigter mod at styrke det sociale liv/bosætning i landdistrikterne. • Minimum 50% af projekterne skal fokusere på lokale fællesskaber. • Der skal skabes mindst 5 nye fritidsaktiviteter for børn og unge • Mindst 8 projekter skal være levedygtige efter periodens udløb. • At der iværksættes mindst 5 partnerskaber, hvor virksomheder indgår i samarbejde med foreninger eller offentlige myndigheder om udvikling af servicefaciliteter i landdistrikterne.
Det kulturelle liv	<ul style="list-style-type: none"> • At der gennemføres mindst 5 nyskabende kulturaktiviteter i landdistrikterne. • At der etableres mindst 5 kulturtilbud, der fremmer kendskabet til den lollandske kulturarv. • At der gennemføres mindst 5 projekter, der involverer lokale amatørkulturaktører. • Der skal være afprøvet mindst 10 nye typer aktiviteter, heraf skal mindst 5 være levedygtige efter støtteperiodens udløb. • Mindst halvdelen af projekterne skal fokusere på børn og unge, og fokusere på livet i landdistrikterne. • Der skal støttes mindst ligeså mange nye aktiviteter som eksisterende kulturtilbud.

Livet i og med naturen	<ul style="list-style-type: none"> • Der skal etableres mindst 10 nye tilbud om friluftsliv • At der igangsættes mindst 5 projekter, der har karakter af offentlig-privat samarbejde eller anden form for partnerskab om bevaring og forvaltning af naturmiljøer eller forbedring af det fysiske miljø i landsbyerne. • At der gennemføres mindst 5 projekter, der fremmer økologisk bevidsthed/udbredelse af miljø-effektive energiløsninger og teknologi.
Erhverv og turisme	<ul style="list-style-type: none"> • I alt er målsætningen at støtten skal have medvirket til etablering af minimum 35 nye arbejdspladser i landdistrikterne: • At der skabes mindst 10 nye arbejdspladser inden for indsatsområdet livet i og med naturen. • At der skabes mindst 5 nye arbejdspladser, der retter sig mod herregårdsmiljøerne på Lolland • At der skabes mindst 10 nye arbejdspladser som en direkte følge af projekter der støtter lokale fællesskaber, indenfor indsatsen det sociale liv. • At der skabes mindst 10 nye arbejdspladser inden for fødevarerproduktion eller markedsføring af fødevarer. • At der skabes mindst 15 nye ydelser eller produkter under overskriften "fødevarer af høj kvalitet".

Kriterier for tildeling af støtte

For at et projekt kan komme i betragtning til støtte fra LAG Lolland skal det kunne henføres til et eller flere af LAG Lollands indsatsområder. Herefter vil ansøgninger blive vurderet af bestyrelsen med henblik på en samlet vurdering ud fra følgende kriterier:

Samarbejde

- Projekter, der er bredt funderet og bygger på et folkeligt engagement og/eller partnerskab mellem forskellige aktører med fokus på udvikling af et eller flere lokalområder.

Nyskabelse

- Projekter, der er nyskabende og bidrager til forbedring af lokalområdets udviklingsmuligheder.

Udbytte

- Projektet skal indeholde konkrete mål, der falder indenfor rammerne af de to tværgående hensyn, som beskrevet i *Bekendtgørelse om tilskud til projekter vedrørende etablering af nye arbejdspladser i landdistrikterne*, og *Bekendtgørelse om tilskud til projekter vedrørende etablering af attraktive levevilkår i landdistrikterne*

Bæredygtighed

- Projektet skal have længerevarende perspektiver, og det skal tydeligt beskrives hvordan projektet kan fortsætte ud over støtteperioden.

Fundering

- Det skal være sandsynliggjort, at projektet kan gennemføres i henhold til beskrivelsen og indenfor den fastsatte tidsramme.

Formidling

- Der lægges vægt på at erfaringerne fra projektet kan formidles til bredt og inspirere andre med interesse i landdistriktsudvikling, både i og uden for Danmark. Modtagere af støtte fra LAG Lolland forpligter sig til at medvirke i denne formidling.

Muligheder

- Alle projekter vil blive vurderet ud fra udviklingsstrategiens målsætninger for de projekter der ikke umiddelbart lever op til ovenstående kriterier, vil der være mulighed for at indgå i en dialog med LAG-Lolland om en evt. tilretning af projekterne i forhold til målsætningerne.

Det skal bemærkes at kompetenceudvikling kun i begrænset omfang kan indgå som en selvstændig støtteberettiget aktivitet, men kan indgå som en del af projektet, hvor det er nødvendigt for at gennemføre projektet.

F3. Forventede aktiviteter

Udover de allerede beskrevne aktiviteter, der omfatter mange aspekter ved LAG Lollands virke, herunder:

- Prioritering og indstilling af projektansøgninger
- Daglig drift og opfølgning på foreningens arbejde, herunder 11 årlige bestyrelsesmøder hvoraf det ene afholdes i forbindelse med den årlige generalforsamling.
- Medlemspleje
- Rådgivning i forhold til ansøgning om støtte
- Information og formidling vedrørende LAG Lollands arbejde
- Koordinering i forhold til myndigheder og andre samarbejdspartnere.

LAG Lolland ser det som sin opgave at anspore til debat og drøftelse af landdistriktsudviklingen i Lolland Kommune mere generelt. LAG Lolland ønsker at understrege sin status som en bredt forankret, folkelig forening, der holder sig fri af partipolitiske særinteresser og prioriteter, men udelukker arbejder for at udbrede viden om, kendskab til og engagement i den lokale udvikling i Lollands landdistrikter.

Som led i sine udadrettede aktiviteter forventer LAG Lolland at afholde 2-3 projektopfølgingsmøder årligt, hvor foreningen tager initiativ til drøftelse af igangværende projekter og deres sammenhæng med den overordnede udvikling i kommunen. Det er hensigten at projekthavere på disse møder kan fortælle om fremdrift og udfordringer, og få sparring fra andre, som ikke er direkte involveret i det enkelte projekt. LAG Lolland vil ved disse lejligheder invitere oplægsholdere udefra og repræsentanter fra offentlige myndigheder, og håber herigennem at være medvirkende til en kvalificering indsatsen i forhold til udvikling i Lollands landdistrikter.

G. Andre målsætninger

LAG Lollands virke er først og fremmest koncentreret omkring arbejdet med at varetage den uddelegerede forvaltning af akse 3-indsatsen i Landdistriktsprogrammet for 2007-2013. Det er dog samtidig klart, at der er oplagte snitflader til andre indsatser på landdistriktsområdet, herunder samarbejde med Lolland Kommune/Socialministeriet i forbindelse områdefornyelsesprojekter og andre projekter, der har udvikling af Lollands landdistrikter som formål. I forlængelse heraf vil LAG Lolland arbejde for at søge yderligere midler til dette formål.

Der er ligeledes mulighed for at LAG Lolland kan samarbejde med Lolland Kommune og andre omkring den lokale Agenda 21-indsats, samt med forskellige interesseorganisationer, fx Dan-

marks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Dansk Landbrug Sydhavsøerne, og andre med interesser eller indsatser på Lolland.

H. Budget og tidsplan

Lolland er af Fødevareministeriet kategoriseret som yderkommune og har fået tildelt et årligt rammebudget på kr. 2.620.704 i 2007 og 2008.

Eftersom LAG Lolland kun kender den økonomiske ramme for foreningens virke frem til udgangen af 2008, har vi valgt at tilgodese de enkelte indsatsområder i udviklingsstrategien med en fast procentsats af den samlede ramme til projektstøtte, således at der afsættes 25 procent til hvert indsatsområde.

Endvidere kan der, ifølge Bekendtgørelse om oprettelse og drift af lokale aktionsgrupper under Landdistriktsprogrammet for 2007-2013, anvendes op til kr. 300.000 årligt til dækning af drifts- og administrationsomkostninger. LAG Lolland har valgt at ansætte en fastansat koordinator, og har valgt at reservere det maksimale beløb til drifts- og administrationsomkostninger.

Dette medfører, at budgettet for årene 2007 og 2008 ser således ud:

LAG Lollands budget for perioden 2007 og 2008

	Indtægt	Udgift	Projektstøtte
Rammebevilling 2007	2.620.704		
Drifts- og administrationsomkostninger i 2007		300.000	
Til projekter indenfor indsatsområder i 2008			2.320.704
Rammebevilling 2008	2.620.704		
Drifts- og administrationsomkostninger		300.000	
Til projekter indenfor indsatsområder i 2008			2.320.704
I alt	5.241.408	600.000	4.641.408

Prioritering

LAG Lolland prioriterer at den samlede støtte i perioden 2007-2013 fordeles med:

Ca. 50% til attraktive levevilkår i landdistrikterne

Ca. 50% til etablering af nye arbejdspladser i landdistrikterne

Med baggrund i ovenstående, fordeles støtten således:

	Attraktive levevilkår	Nye arbejdspladser
2007	1.160.352	1.160.352
2008	1.160.352	1.160.352
I alt	2.320.704	2.320.704

Det forventes, at indsatsen for etablering af flere arbejdspladser også falder indenfor de øvrige indsatsområder, således at fordelingen mellem indsatsområderne bliver ligeligt fordelt.

LAG-Lolland vil tillade, at der i enkelte år kan gives større beløb til enkelte indsatsområder, så længe fordelingen samlet set forbliver som skitseret gennem hele perioden. Enkelte projekter kan dække over flere indsatsområder, og LAG Lolland må derfor vurdere fordelingen imellem de enkelte indsatsområder for hvert enkelt projekt.

Endelig følger et vejledende standardbudget for løn- og administrationsudgifter i 2007 og 2008:

Specificering	Forventet årlig udgift
Lønomskostning til koordinator	250.000
Kontorudstyr (computer, printer, kamera, telefon mv.)	7.000
Administration (porto, tryk mv.)	7.000
Husleje (inkl. telefoni og internet)	24.000
Bestyrelsesmøder, fortæring	2.000
Generalforsamling	5.000
Revision*	5.000
I alt	Kr. 300.000

* Vejledende prisoverslag

Det skal understreges, at budgettet er vejledende, og afhængigt af hvilken løsning der findes i forhold til ansættelse og aflønning af koordinator, samt muligheder for at finde yderligere medfinansiering for LAG Lollands aktiviteter.

Tidsplan

Herunder følger en vejledende tidsplan for LAG Lollands arbejde i programperioden. Tidsplanen er dynamisk og vil kunne justeres i forbindelse med revision af udviklingsplanen.

2007	Etablering af forening, udarbejdelse af udviklingsplan og ansættelse af koordinator.
2008	Informationskampagne om foreningens arbejde. 6 ansøgningsrunder årligt (i lige måneder).
2009	Revision af udviklingsstrategi og indsatsområder. 6 ansøgningsrunder årligt (i lige måneder).
2010	Fokus på de kvantitative målsætninger. 6 ansøgningsrunder årligt (i lige måneder).
2011	Midtvejsevaluering og informationskampagne. 6 ansøgningsrunder årligt (i lige måneder).
2012	6 ansøgningsrunder årligt (i lige måneder).
2013	3 ansøgningsrunder. Evaluering og afrapportering.

I. Bemærkninger

LAG Lolland har ingen yderligere bemærkninger.

J. Underskrifter

(Skal underskrives af formanden og 2 bestyrelsesmedlemmer i foreningen – tegningsret)

Dato:	Formandens navn (blokbogstaver)
	Formandens underskrift:
	Jeg erklærer, at de afgivne oplysninger ovenfor er korrekte, og at jeg ikke har modtaget andre EU-tilskud til projektet og at jeg ikke har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
Dato:	Bestyrelsesmedlems navn (blokbogstaver)
	Bestyrelsesmedlems underskrift:
	Jeg erklærer, at de afgivne oplysninger ovenfor er korrekte, og at jeg ikke har modtaget andre EU-tilskud til projektet og at jeg ikke har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
Dato:	Bestyrelsesmedlems navn (blokbogstaver)
	Bestyrelsesmedlems underskrift:
	Jeg erklærer, at de afgivne oplysninger ovenfor er korrekte, og at jeg ikke har modtaget andre EU-tilskud til projektet og at jeg ikke har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.

Udfyldes af Direktoratet for FødevareErhverv

Dato:	SB-1 (signatur)
Dato:	SB-2 (signatur)